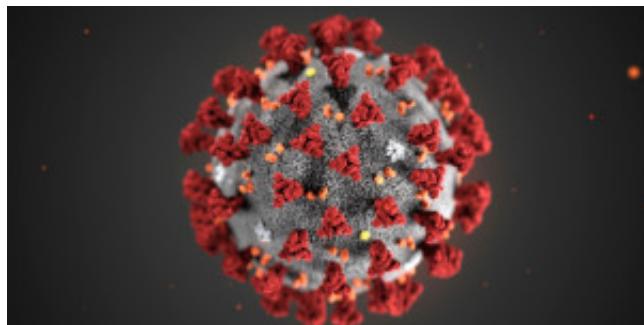

Η βιοηθική διάσταση της ατομικής ευθύνης στην αντιμετώπιση του Covid 19 (Κορονοϊός) (Εθνική Επιτροπή Βιοηθικής)

Categories : [ΒΙΟΗΘΙΚΗ](#)

Date : 18 Μαΐου, 2020

ΣΥΣΤΑΣΗ

I. Εισαγωγή

Η Εθνική Επιτροπή Βιοηθικής, μετά τη λήψη μέτρων από την πλευρά της Πολιτείας, εξέτασε ειδικότερα το ζήτημα της **ατομικής ευθύνης των πολιτών** και όσων διαμένουν στη χώρα μας, για την αντιμετώπιση της πανδημίας COVID19 («κορωνοϊός» ή SARS-CoV-2). Το ζήτημα καθίσταται κρίσιμο, ιδιαίτερα στη σημερινή φάση της έξαρσης της πανδημίας, με δεδομένη τη διεθνή εμπειρία από την πρώτη εμφάνιση της νόσου, τον Δεκέμβριο του περασμένου έτους.

Η εμπειρία αυτή αποδεικνύει ότι η λήψη μέτρων από την πλευρά της Πολιτείας δεν αρκεί από μόνη για τη θωράκιση της κοινωνίας από την πανδημία. Είτε αποτελούν τα μέτρα αυτά συστάσεις προς το ευρύ κοινό είτε δημόσιες υποχρεώσεις η παραβίαση των οποίων επιφέρει κυρώσεις, η ενεργοποίηση της ατομικής υπευθυνότητας τους καθενός συνιστά κρίσιμο όρο για να υπάρξουν τα αποτελέσματα που έχει λάβει η Πολιτεία προς εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος της υγείας.

Από νομική άποψη, καθένας μας νοείται και ως μέλος ενός κοινωνικού συνόλου, το οποίο λειτουργεί με βάση αρχές και κανόνες που προστατεύουν όχι μόνο τα μεμονωμένα πρόσωπα αλλά και το ίδιο. Στο Σύνταγμά μας, η παραδοχή αυτή κατοχυρώνεται ρητά με το άρθρο 25, που προστατεύει τα δικαιώματα και τις ελευθερίες του ανθρώπου, υπό τη διπλή εκδοχή του ως ατόμου και ως μέλους του κοινωνικού συνόλου. Από την άποψη αυτή, επομένως, η λήψη περιοριστικών μέτρων ανάλογων με την σοβαρότητα και την εξέλιξη της απειλής για τη δημόσια υγεία, έχει στέρεα θεμελίωση. Πολύ περισσότερο, μάλιστα, όταν τα μέτρα υποστηρίζονται από

Η ΑΛΛΗ ΟΨΙΣ

Ψηλαφώντας την των πραγμάτων αλήθεια...

<https://alopsis.gr>

μια παιδαγωγική επικοινωνιακή πολιτική, που εξηγεί τους λόγους οι οποίοι επέβαλαν την λήψη τους.

II. Ζητήματα αρχών

Σε μια ανοιχτή, δημοκρατική κοινωνία, κάθε πρόσωπο επιλέγει ελεύθερα τον τρόπο ζωής του, ορίζοντας το ίδιο τη συμπεριφορά του στον κύκλο των ιδιωτικών του σχέσεων και στην ευρύτερη κοινωνική του ζωή. Η αξία της προσωπικής αυτονομίας είναι θεμελιώδης κατάκτηση του πολιτισμού και δεν πρέπει να αμφισβητείται υπό οποιεσδήποτε συνθήκες, ακόμη και τις δυσκολότερες.

Ο σεβασμός στην αυτονομία του προσώπου αποτελεί, εξ άλλου, θεμελιώδη αρχή της Βιοηθικής. **Η απόλαυση όμως της αυτονομίας του καθενός δεν μπορεί να στρέφεται εναντίον των άλλων, αφού ο πολίτης αποτελεί μέρος του κοινωνικού συνόλου.** Ειδικότερα, **ο τρόπος που ασκούμε την αυτονομία μας, στις διάφορες εκδηλώσεις της, υπόκειται σε ηθική αξιολόγηση**: δεν είναι απαραίτητως θεμιτή κάθε συμπεριφορά μας, σε συγκεκριμένες συνθήκες, ακόμη και αν η συμπεριφορά αυτή αποτελεί νόμιμη εκδήλωση της αυτονομίας μας, άσκηση δηλαδή κάποιου νομικά κατοχυρωμένου δικαιώματός μας. Στο πλαίσιο αυτό, η βιοηθική διάσταση της περίθαλψης όσων έχουν προσβληθεί από τον ιό και των μέτρων προφύλαξης για να αναχαιτιστεί η περαιτέρω μετάδοσή του, αναδεικνύεται μέσα από την ανάληψη ατομικής ευθύνης σύμφωνα και με την αρχή της κοινωνικής αλληλεγγύης ιδίως προς τα άτομα που είναι ευάλωτα. Σε παλαιότερες καταστάσεις, η Επιτροπή έχει δείξει (βλ. Γνώμη «[Μεταδοτικά Λοιμώδη Νοσήματα: Δημόσιο Συμφέρον και Αυτονομία](#)» 18-03-2011 και Σύσταση «[Η Αντιμετώπιση του Έμπολα: Ζητήματα Βιοηθικής](#)» 27-01-2015) ότι **η άσκηση της αυτονομίας ενδέχεται να συγκρούεται με την προστασία της δημόσιας υγείας, υπό ειδικές περιστάσεις.** Αυτό σημαίνει ότι, όταν κάποιος ασκεί ένα δικαίωμά του σε τέτοιες συνθήκες, ελέγχεται πρωτίστως ηθικά, αν με τη συμπεριφορά του θέσει σε κίνδυνο την υγεία των άλλων. Και τούτο, ανεξάρτητα από το αν ισχύει ή όχι ειδική νομοθεσία για την αποτροπή αυτής της συμπεριφοράς: ο αυτοπεριορισμός μας για χάρη των άλλων, είναι κυρίως ζήτημα ατομικής συνείδησης, όχι φόβου για τον κίνδυνο κυρώσεων ή τυφλής υποταγής σε κρατικές αποφάσεις. Με τον αυτοπεριορισμό δεν χάνουμε την αυτονομία μας, εγκαταλείποντας δήθεν την ελεύθερη άσκηση των δικαιωμάτων μας: αντίθετα, **ενισχύουμε την αναγκαία συνθήκη για να έχει πραγματικό ύδημα η αυτονομία, δηλαδή την ομαλή κοινωνική συμβίωση.**

III. Περιπτωσιολογία

Στο παραπάνω πλαίσιο αρχών, η Επιτροπή κρίνει ότι καθένας που διαμένει σήμερα στη χώρα μας:

Η ΑΛΛΗ ΟΨΙΣ

Ψηλαφώντας την των πραγμάτων αλήθεια...

<https://alopsis.gr>

- Είναι ατομικά υπεύθυνος για τη λήψη των αναγκαίων μέτρων αποτροπής της διάδοσης της συγκεκριμένης νόσου, ακολουθώντας αποκλειστικά τις οδηγίες των αρμόδιων οργάνων της Πολιτείας, ιδίως του Εθνικού Οργανισμού Δημόσιας Υγείας, όπως εκφράζεται επίσημα.
- Δεν δικαιολογείται να θέτει σε κίνδυνο με τη συμπεριφορά του τον κύκλο της οικογένειάς του, των φιλικών του προσώπων, τον κύκλο των προσώπων της επαγγελματικής του δραστηριότητας, καθώς και των κοινωνικών του σχέσεων.
- Καλείται να προσαρμόσει κάθε επιμέρους δραστηριότητά του στον κοινό στόχο της αποτροπής της πανδημίας. Η αποφυγή της παρουσίας σε συγκεντρώσεις χώρων εργασίας, εμπορίου, εκπαίδευσης, θρησκευτικής λατρείας, αναψυχής, αθλητικών και πολιτιστικών εκδηλώσεων αποτελεί στοιχειώδες μέτρο αυτοπεριορισμού, όταν μάλιστα είναι διαθέσιμα υποκατάστατα αυτής της ατομικής παρουσίας, ιδίως χάρη στη σύγχρονη τεχνολογία.

IV. Η υποστήριξη της ατομικής ευθύνης

Η ατομική ευθύνη στις έκτακτες συνθήκες της πανδημίας είναι αναγκαίο να υποστηρίζεται και να ενισχύεται, με συγκεκριμένες αποφάσεις αρμόδιων φορέων και αρχών:

- Η πληθώρα πληροφοριών από διάφορες πηγές διεθνώς και στη χώρα μας, ιδίως μέσω του διαδικτύου και των κοινωνικών δικτύων δημιουργεί σοβαρό κίνδυνο παραπληροφόρησης και πρόκλησης πανικού στο κοινό. Η Πολιτεία, κατ' αρχήν μέσω του ΕΟΔΥ, πρέπει να σχεδιάσει τρόπους διασφάλισης της έγκυρης πληροφόρησης, με κάθε διαθέσιμο μέσον (επίσημες ανακοινώσεις, spots σε ΜΜΕ και στο διαδίκτυο, αλλά και άμεσης αντίδρασης σε φαινόμενα παραπλάνησης, ιδίως κερδοσκοπικής). Τα ΜΜΕ ευρείας απήχησης έχουν επίσης ευθύνη για την ποιότητα της σχετικής ενημέρωσης και μπορούν να συμβάλλουν αποφεύγοντας ιδίως την προβολή «παραδοξολόγων», με σκοπό την προσέλκυση κοινού.
- Η Επιτροπή επιθυμεί να εξάρει ιδιαίτερα την αίσθηση καθήκοντος, τη συνέπεια και τον επαγγελματισμό που επιδεικνύουν σε αυτές τις δύσκολες συνθήκες οι ιατροί και το υγειονομικό προσωπικό του Εθνικού Συστήματος Υγείας. Παρά τις ελλείψεις και τα σοβαρά προβλήματα που έπληξαν ειδικά το ΕΣΥ τα χρόνια της οικονομικής κρίσης, χάρη στην ποιότητα των αιθρώπων του, η Ελλάδα, συγκριτικά με άλλες χώρες, κατορθώνει να διατηρεί υπό έλεγχο την πανδημία. Με αφορμή αυτό το δεδομένο, η πολιτική τάξη της χώρας μας, πρέπει να προσεγγίσει από κοινού την πανδημία ως ευκαιρία για τη ριζική αναδιοργάνωση κατά πρώτο λόγο του ΕΣΥ, το οποίο επωμίζεται σχεδόν αποκλειστικά τη διαχείριση του προβλήματος, όπως συμβαίνει σε όλον τον κόσμο, αλλά και των υποδομών της ευρύτερης βιοιατρικής

Η ΑΛΛΗ ΟΨΙΣ

Ψηλαφώντας την των πραγμάτων αλήθεια...

<https://alopsis.gr>

κοινότητας. Οι παρεμβάσεις στις δομές, σε προσωπικό και εξοπλισμό, θα πρέπει να έχουν μόνιμο και διαρκή χαρακτήρα. Υγειονομικές κρίσεις, όπως η σημερινή, είναι χαρακτηριστικές της παγκοσμιοποίησης, που συνδέεται με μια έκρηξη των ανταλλαγών και των επαφών σε πλανητικό επίπεδο. Είναι μοιραίο ότι, στην εποχή μας, αυτές οι κρίσεις θα επανέρχονται και πρέπει να συναντούν έτοιμα και αποτελεσματικά δημόσια συστήματα Υγείας. Η ατομική ευθύνη του καθένα μας ενισχύεται, ιδίως, όταν ως οργανωμένη κοινωνία είμαστε σε θέση να εγγυηθούμε τα τελευταία.

Αθήνα, 17 Μαρτίου 2020

(Πηγή: bioethics.gr)